

Viatge a Cantabria.

29/07/2016

Sortim de Barcelona, direcció *Iruña*, ens aturem pel camí per dinar a tocar de la carretera per no perdre temps i alhora descansar una mica, en el restaurant *Venta de Quicena* a la carretera de *Barbastro*, a 3,5 Km. de *Quicena*, mengem el menú del dia, és correcte. En acabar continuem el viatge, fa força calor.

Arribem a ***Iruña***, a mitja tarda, ens allotgem a la pensió *Sarasate*, passeig de *Sarasate*, 30,2º 31001 *Pamplona*, tel. 34638359662, ubicada al centre de la ciutat, cerquem aparcament, i visitem la catedral de Santa Maria ([Veure foto F01](#)), c/*Curia* S/N. T. 948 22 56 79. Situada sobre el promontori del casc antic, en l'indret on es va assentar la *Pompaelo* romana, culminació del gòtic dels S. XIV i XV. S'hi van coronar els reis, es van reunir les Corts i durant tres segles va tenir la seva seu la Diputació del Regne. La veritable joia d'aquesta catedral és el seu claustre, considerat com un dels més exquisits del gòtic universal, i d'obligada visita, una combinació magistral de corbes i rectes dominada per les grans arcades ogivals i trevolades, rematades per pinacles amb mainells, decoracions i traceries de gran elegància.

Carles III, *El Noble*, va ordenar construir l'actual recinte al més pur estil gòtic, inspirant-se en altres fabuloses catedrals com la de Baiona, a França. La seva ubicació en ple camí de *Santiago*, va fer que l'edifici presentés un absis poligonal amb deambulatori, característic de les esglésies de peregrinació.

La catedral va ser restaurada entre 1992 i 1994, les obres que van rescatar part de la rica policromia que en origen cobria murs, pilars i cobertes, i que ocultava una repintada de 1773 que imitava el color de la pedra, i que van acréixer la lluminositat del temple, amb llums recobertes en plata forjades en tallers de *Granada*. Les obres de restauració van confirmar l'existència de temples anteriors dels segles VI i X, a més de permetre la aparició d'una cripta romànica sota l'absis esquerre del temple.

A l'interior, la planta de creu llatina compta amb tres naus, capelles entre els contraforts i capçalera amb capelles que formen la girola. El grandios i auster temple està cobert amb voltes de creueria, finestres de traceries flamígeres i dues rosasses.

A la nau central es troba el mausoleu dels reis de *Navarra*, Carles III *el Noble* i *Leonor de Trastàmara*, obra de gran valor artístic realitzada en alabastre per *Johan Lome de Tournai*. El conjunt escultòric es completa amb 28 figures ploreres de nobles i alt clergat que envolten als reis jacents, sobre una cripta que guarda restes

de monarques i prínceps enterrats. Presideix el temple la talla de fusta revestida de plata de *Santa María la Real*.

Davant d'aquesta verge romànica del segle XII, la més antiga de les imatges marianes conservades a *Navarra*, es coronaven, batejaven i beneïen els reis navarresos.

El retaule de *Caparroso del 1507* (Veure foto F02), el llenç de *Fra Luis Ricci* (1632), tots dos a la girola, o el sant Crist crucificat, obra mestra de *Juan de Anchieta* (segle XVI), que es troba només entrar a l'esquerra, són les obres artístiques més excel·lents del recinte religiós.

Completen les dependències catedralícies la biblioteca, amb més 14.000 volums, la sagristia rococó, i el refetor i la cuina, amb una gran xemeneia de 27 metres d'alçada, en els quals se situa el museu Diocesà, aquest té una valuosa decoració d'art sacre, entre la qual destaca una col·lecció de talles medievals de la Verge.

En sortir anem a passejar per la plaça del *Castillo*, i el casc antic. Sopem de tapes, a *Che Belagua, c/ Estafeta*, 49-51, 948210970, dos *montaditos*, un de gules i un de bacallà, amb sidra, i a *Bodega Sarrià, c/ Estafeta*, 50-52, 948227713 un *pincho del bosque* i un *pincho de atún*, acompanyats de dues copes de vi negre, tot excel·lent. En acabar ens dirigim al cafè *Iruña*, de camí comprem ametlles garapinyades a *Garrate*, al mateix c/ *Estafeta*. Sortint del cafè *Iruña*, anem a descansar. Vull assenyalar que guardava el record d'una ciutat molt neta, actualment millor oblidar...

30/07/2016

Després d'arreglar-nos, anem a esmorzar a la cafeteria *Castillo de Javier, c/San Nicolás*, 50-52, de *Iruña*. Sortim de *Iruña* direcció **Bilbo**. En arribar ens allotgem a la pensió *Begoña, c/ Amistad*, 2 48001 *Bilbao*, tel. 34944230134, una vegada instal·lats, ens dirigim a pas lleuger al *Guggenheim*, pel camí fem un mos en el Nostrum, no volem perdre temps per dedicar-lo al museu, està ennuvolat a punt de ploure. Pels amants de l'arquitectura, l'edifici en si té molt interès, ens va agradar moltíssim. No deixaries de contemplar-lo, els seus angles, els volums, les línies.... Vàrem visitar les obres mestres de la col·lecció del museu, i les exposicions temporals: " Ombres" de *Andy Warhol Itzalak*, " Estructures d'existència, les cel·les" de *Louise Bourgeois*, "Panorames de la ciutat" Escola de París 1900- 1945, "Aprentent mitjançant l'Art" 2015. Vàrem gaudir la visita i ens hi vàrem esplaiar, doncs quan vàrem acabar ja era avançada la tarda, ens dirigim al cafè *Iruña* (Veure foto F03) a berenar i descansar, el cel segueix emplomat, en sortir anem a passejar pel *casco viejo*, veiem l'ajuntament i la catedral, sopem al restaurant *Lurriña, c/ Barrenkale Barrena*, 16 *Bilbo*. En sortir seguim passejant i visitem l'estació *Santander*, interessant pels seus mosaics i arquitectura, d'allí ens dirigim

a la pensió a descansar. Havia sentit que Bilbo era una ciutat grisa, haurà canviat molt, perquè després de la visita, per a nosaltres és una ciutat amb encant, com per tornar-hi en una petita escapada.

31/07/2016

Esmorzem al costat de la pensió *Begoña*, al c/ *Amistad*, 4 al restaurant *Txoko*, un *pincho* de truita de patata i ceba excel·lent, de les millors truites que he menjat mai, juntament amb un entrepà de tonyina també molt bo! És un lloc sense pretensions, per recomanar. Pugem a la pensió recollim i ens acomiadem. Cal assenyalar que aquesta pensió està molt ben situada, en un indret tranquil i hi ha accés a pàrquing, atès les dificultats d'aparcament, s'agraeix. Marxem de *Bilbo* direcció **Castro Urdiales**. El dia està cobert per nuvolades, les tonalitats de grisos, envaeixen l'atmosfera, comencen a deixar les primeres guspies.

Castro Urdiales, se la coneix també com *Flavióbriga*, per localitzar-se un assentament romà, aquest jaciment, ocupa tot el subsol sota la ciutat, a uns dos metres de profunditat. *Castro Urdiales* va formar part de la poderosa germandat de les Quatre Viles de la Costa del Mar. Posseeix el delicat encant d'un poblet mariner i pesquer de tradició il·lustre i senyorial ambient turístic, afavorit per la bellesa de les platges d'*Ostende* i *Brazomar*. És interessant visitar el casc antic, amb carrerons que conviden a passejar-hi. Cal assenyalar la seva gastronomia pels seus besucs i cargols, acompanyats de les anxoves en oli d'oliva producte de la indústria conservera del municipi.

Podem observar edificacions molt característiques, amb balconades de fusta orientades als jardins del passeig d'*Amestoy*. El conjunt urbà té origen medieval i el 1978 va aconseguir el reconeixement de conjunt històric. El seu patrimoni monumental està format per l'església de Santa Maria ([Veure foto F04](#)), diuen que és la millor obra gòtica de *Cantabria* (construïda entre els segles XIII i XV), el castell far que es troba al costat mateix i el bell pont medieval ([Veure foto F05](#)) i l'ermita de Santa Anna. El 1901, va ser construït per l'arquitecte *Eladio Laredo*, el palau *Toki-Eder*, d'estil modernista classicista a manera de vila italiana, seguint el corrent historicista de l'època, per encàrrec de *Luis de Ocharán*.

Al arribar a *Castro Urdiales*, està plovent, la pluja no ens impedeix visitar l'església, el castell-far, veiem el pont, els seus carrerons, i el palau modernista, la visita s'ho val! no ens hi quedem a dinar malgrat la recomanada gastronomia local, ens cal seguir la ruta cap a *Laredo*.

Laredo és una de les "quatre viles marineres" juntament amb Sant Vicent, Castro Urdiales i Santander. Apareix en les cantigas d'Alfons X el Savi i també la esmenta Don Quixot en descriure el seu llinatge. Va ser port real per a la unió amb Europa. Situada entre la ria de *Treto* i la badia de *Santoña*, s'estén en tres zones ben diferenciades: casc antic i el raval, la zona de l'eixample, i la prolongació d'aquest fins al *Puntal*.

Arribem a *Laredo*, aparcuem el cotxe una mica abans de l'entrada de la població, i ens dirigim a visitar l'església de l'Assumpció ([Veure foto F07](#)), antic monestir, abans no la tanquin. D'estil gòtic, construït entre els segles XIII i XVIII, en l'interior es pot contemplar el retaule de Betlem, una de les joies de l'escultura flamenca policromada. Recomanem la visita, seguim pel casc antic de la població, entramat de carrerons, denominades rues, propis d'una ciutat medieval, entre les que s'aixequen notables cases dels segles XVI al XVIII, com la de la família Mar, la de la marquesa de *Arcentales*, la del *Condestable*, la *de Hoz*, *Gutiérrez Rada*, i la part de l'antiga muralla, arribem al port, on hi ha un mercat al passeig, que no té massa interès. Per dinar ens dirigim al restaurant *Bodegón el Faro*, c/ *Ruamayor*, 14 tel. 722340040, prenem el menú del dia, gaudim l'àpat, fem un cafetó i continuem la visita caminant per un túnel que travessa la muntanya i ens permet contemplar l'altre costat de la costa, com que la majoria estan de sobretaula, gaudim de la tranquil·litat que ens ofereix el paisatge! la remor del mar i el vent... en aquest indret s'hi va construir un port, arrasat tres vegades pels temporals. Retornem a peu i anem pel port, no és del més bonics que visitarem al llarg del viatge! Retornem al casc antic per comprar espàrrecs de Navarra i anxoves del cantàbric a *Ultramarinos Celdrán*, c/*Ruamayor*, 17, botiga de 1950.

Ens dirigim al passeig marítim, perquè hi ha un campionat de vela, i anem al lloc d'on surten els vaixells que fan la travessia *Laredo/Santoña*, és una línia regular, excursionesmarítimas@gmail.com, tel. 637584164-670294207, en principi no és necessari fer reserva, l'excursió té una durada de 1h. 15', el vaixell *Villa Fuica*.

Aquesta sortida és d'interès expliquen la configuració geogràfica de la badia, les dunes de *Santoña*, el far, les característiques dels penya segats, sortim una mica a mar obert, i retornem cap a la badia, ens expliquen una mica de història, sobretot de *Laredo* i nocions bàsiques de nàutica. En baixar del vaixell la marea és baixa i les dunes es contemplen molt millor. Després visitem l'església de *Santa María del Puerto* ([Veure foto F08](#)), l'origen del temple actual és un monestir del S VII, va ser reconstruït en el S.XI, per l'abat *Paterno*, amb el patrocini del rei de *Navarra* i va passar a dependre del monestir benedictí de *Nájera* en 1156. El temple actual es de principis del S. XIII, amb diferents modificacions en els S. XV, XVI i S XVII, val la pena visitar-lo. En sortir deixem *Laredo* per anar cap a **Ajo** a la *Posada Casa Azaga*, *Monte Azaga* 1355, 39170 Ajo. Tel.656787208. www.casaazaga.com. Aquí ens allotgem, hi fem un sopar lleuger, amanida amb formatge de cabra i fruits secs, excel·lents, ens relaxem i anem a descansar. Volem assenyalar que aquesta casa es troba en un entorn preciós, la casa molt cuidada, polida, plena de detalls, acollidora i les persones que ens atenen d'una amabilitat exquisida.

01/08/2016

Ens llavem, arreglem i esmorzem a la mateixa casa, ens acompanya la música l'entorn i el silenci. En acabar ens dirigim a la cova de *La Ojedada*, espai natural preciós, són les 10h del matí, deixem el cotxe al pàrquing i seguim caminant, a la dreta hi ha la ria, veiem l'arenal, la marea ha baixat uns tres metres, a l'esquerra contemplem la cova, de camí de retorn ens dirigim al far, blanquíssim, molt bonic, però està tancat, no obren fins més tard, decidim marxar cap a **Liérganes**, diuen que és un poble dels més bonics d'Espanya, concentra una valuosa arquitectura classicista dels segles XVII i XVIII, fruit del desenvolupament econòmic que la fàbrica d'artilleria va propiciar en aquest període a la comarca.

Liérganes es situa als peus de dues petites elevacions, *Marimón* i *Cotillamón*, conegudes popularment com "les mamelles de *Liérganes*" (Veure foto F09). Visitem el barri antic, preciós, amb les seves *casones*, el palau de *Rañada* (Veure foto F10) o *Costa-Merca*, S. XVII, l'ermita del *Humilladero*, S. XVI, i l'església parroquial de Sant Pere *Ad Víncula*, S. XVIII, ens dirigim al lloc previst per dinar, *Posada de Carlos V* a la *Cavada*, és dilluns i està tancat, i ens deixem aconsellar, i dinem a *Depo* al *Café Cantabria*, al barri la *Tejera*, 9, uns *pistos* excel·lents amb verdures de l'hort, ous i patates, per postres formatge d'ovella curat, acompanyat de beguda i cafè. És un lloc per recomanar, per la qualitat dels productes i l'atenció del personal, el local és senzill.

Després de recuperar forces, en sortir hem anat caminant per una carretera local fins a *Rucandio*, hem vist el poble i l'església de la *Magdalena* de planta octogonal, allí mateix contemplem el paisatge de roques càrstiques, i retornem per anar amb cotxe a *Pámanes*, per visitar el monument més important del municipi és el museu palau de *Elsedo* (Veure fotos F12, F13, F14 i F15), S. XVIII, el seu promotor va ser Francesc de *Bella* i *Revilla*, primer comte de *Torre Bella*. S'ubica en diversos cossos independents entre els quals destaca la capella de severa ornamentació barroca i la torre octogonal, mostra única a *Cantabria* tant per la seva finalitat no defensiva, com per la seva tipologia. El palau, va ser adquirit per un matrimoni austríac que va dedicar gran part de la seva fortuna a restaurar-lo. Actualment, és propietat de la família d'empresaris càntabres *Santos Díez* i alberga el museu d'art contemporani en el qual poden admirar escultures de *Eduardo Chillida*, *Jorge de Oteiza*, *Pablo Serrano*, *Miguel Berrocal*, *Ramon Muriedas*, *Josep Clarà* ... A més, *Elsedo* reuneix una important mostra d'art modern, on hem trobat, *Subirats*, *Guinovart*, *Miró*, *Tàpies*, *Nonell*, entre altres artistes d'Espanya i Euskadi. Aquesta visita ens ha agradat molt, per l'interès arquitectònic i artístic, i com que el temps ens acompanya, hem gaudit la visita. En acabar marxem de *Liérganes*, "realment a valgut la pena fer aquesta visita!" per dirigir-nos a **Vargas**, on ens allotjarem a la *Posada La Capia* (Veure F25 i F26), *Barrio Llano*, 27, 39679 *Vargas*, Tel. 687 52 77 88.

Vull assenyalar que no ens va ser fàcil trobar la casa, en arribar està mig núvol amb una temperatura molt agradable. Ja és molt avançada la tarda. Ens instal·lem, estem cansats, decidim sopar fruita a la mateixa casa, ens relaxem una estona,

preparem les visites de l'endemà a *Santander* i anem a descansar. En aquest allotjament hi serem cinc nits, està molt ben ubicat i ens permet desplaçar-nos fàcilment als indrets que desitgem conèixer.

02/08/2016

Al matí després d'arreglar-nos, esmorzem a la mateixa casa, avui el dia és assolellat i esplendorós! ens dirigim a **Santander**, decidim anar-hi amb el cotxe, direcció platja *Sardinero*, és aviat i trobem fàcilment aparcament gratuït en un carrer sobre el passeig, a l'alçada del parc de la *Magdalena*. Aparcar en aquesta ciutat no és fàcil! Caminant ens dirigim al parc a passejar, veiem l'exterior del Palau ([Veure F16 i F17](#)), no es pot visitar. Les vistes des d'aquest indret són magnífiques, hi ha marea baixa, són les 10:00 am., el dia ens acompanya. Sortim del parc de la *Magdalena*, i ens dirigim a peu, cap a la plaça d'Itàlia, hem volgut visitar el *Gran Casino* ([Veure F18](#)), però avui no es pot visitar, està tancat, hi ha una cadena de TV, fent una entrevista. Ens dirigim al punt d'informació, per conèixer els horaris del Bus 15, direcció al *Faro Cabo Mayor*, com que no passa fins les 13:30, decidim visitar el museu *Marítim de Cantabria*, c/ *Sant Martín de Bajamar*, s/n, tel. 942274962, per anar agafem un bus.

La visita al museu és interessant, a la planta zero el tema és la vida en el mar, la planta 1, és de serveis del museu, la planta 2, el cantàbric i la mar en la història de pescadors i activitat marítima i a la planta 3, construcció de la indústria naval i avantguarda tecnològica. En acabar decidim dinar en el mateix restaurant del museu, hi ha una oferta, el cost de l'entrada és descompta del preu del menú. El millor, la tranquil·litat i les vistes de la badia, el menú molt correcte. En sortir fa força calor, anem a buscar el bus 15 per dirigir-nos al far, quan s'arriba al final del trajecte cal caminar una mica per arribar al far, val la pena, el camí és una mica costerut però val la pena, les vistes són magnífiques, la marea ha pujat, el far està tancat, hi ha una exposició d'art contemporani. En el bar el *Faro*, allí mateix, prenem una beguda fresca per fer temps, descansar i relaxar-nos una mica, tot i que hi ha molta gent i força xivarri. Al cap d'una hora retornem amb el bus 15 fins a *San Martín*. Ens dirigim a la sortida de vaixells que hi ha al passeig, al costat del *Palacio de Festivales*, en el *Dique de Gamazo*, a la zona de *San Martín de Bajamar*, fem una passejada que recomanem moltíssim, val molt la pena, és una altre manera de contemplar la ciutat i l'entorn costaner. Avui el dia i la llum ens afavoreix, per gaudir del viatge. Informació i reserves: info@santanderbahiatours.com, www.santanderbahiatours.com 34942369022. En finalitzar ens dirigim a la plaça d'Itàlia en bus, per dirigir-nos a peu a buscar el cotxe. Sortim ja amb el cotxe, i ens dirigim a l'avinguda *Castelar*, abans de marxar de la ciutat anem a *Chocolates Valor*, a fer una xocolata desfeta amb una ració de xurros i una crêpe de xocolata, avui el sopar és dolç. Ens dirigim a *Vargas* a la *Posada la Capia*. En arribar fem una infusió i preparem les visites de l'endemà.

03/08/2016

Ens llavem, arreglem i esmorzem a la mateixa casa, el tenim inclòs, en acabar agafem el cotxe per dirigir-nos a *Vargas*, aparcuem el cotxe per deixar-lo tot el dia, i ens dirigim a la parada del bus de la companyia *Alsa* per anar a **Santander**. En arribar a l'estació d'autobusos, el que fem primer es dirigir-nos a la biblioteca *Menéndez y Pelayo* (Veure F20) i a la casa museu (Veure F21), atès que la biblioteca permet l'entrada fins les 11:30. Ens atenen molt amablement, la visita a la biblioteca és guiada, té aproximadament uns 42.000 volums que van pertànyer al cèlebre escriptor, en el seu testament ho deixa a la ciutat. A la casa museu, hi ha molt rètols explicatius. És un museu petit, però per a nosaltres té molt interès, està molt ben muntat. En sortir ens dirigim a la plaça de l'Ajuntament, posteriorment visitem el mercat de la *Esperanza*, ens agrada visitar els mercats, és una imatge viva de la ciutat, el peix és fresquíssim, i bé de preu, és un mercat atractiu pels seus productes, carns, verdures i formatges artesans. Comprem anxoves del cantàbric i bacallà envasat al buit. Aquest mercat es va inaugurar al 1904, és una mostra d'arquitectura modernista, els arquitectes són: *Eduardo Reynals* i *Joan Moya*. Ens dirigim a la Catedral, però no és pot visitar fins les 16:30. Ens dirigim a la zona del port, a veure el mar, i per recuperar forces anem a dinar al restaurant *Machi*, musclos amb salsa *Machi* que compartim, i de segons un arròs caldós amb nècores i un bonítol fresquíssim a la planxa, tot acompanyat amb un verdejo, per postres sorbets de llimona. Avui ens hem fet un homenatge, no era menú. Després de fer el cafè, malgrat la calor, ens dirigim altra volta a la catedral, per visitar-la. Fem la visita guiada, juntament amb l'església del *Santísimo Cristo*. La catedral es construeix del S.XII al XIV sobre l'antic monestir; al principi va servir com a abadia, consagrada a *San Emeterio* i *San Celedonio*, coneguda com l'Abadia dels Cossos Sants. L'església es va aixecar sobre un turó envoltat d'aigua, on va haver un assentament romà del Port de la Victòria, a partir del segle VIII per a guardar les relíquies dels màrtirs sacrificats a *Calahorra* cinc segles abans. El rei *Alfonso VII*, l'Emperador, li va concedir esdevenir col·legiata en 1131, poc després de la concessió del fur de *Santander* a 1187, per iniciativa de *Alfonso VIII* es comença la reconstrucció dels actuals edificis. La part superior de l'edifici es va construir entre finals del S. XII i començaments del XIV. En acabar es va construir el claustre gòtic. Posteriorment va rebre el títol d'Església Col·legial dels Cossos Sants. Té especial interès la porta principal, aixecada cap a 1230, on estan llaurats els primers escuts del regne en què apareixen junts castells i lleons, després de la unificació definitiva de Lleó i de Castella en temps de *Fernando III*, el fill *Sancho* va ser abat del lloc. L'església comprèn dues plantes superposades i un claustre d'estil gòtic. El temple és ampliat en els segles XVI i XVII incorporant noves capelles. En aquesta catedral va estar al cementiri de la ciutat.

En 1754 es crea la diòcesi de *Santander*, i la Col·legiata dels Cossos Sants va ser transformada en catedral pel papa Benet XIV, com a cap del nou Bisbat de

Santander. Va patir considerables desperfectes amb motiu de l'explosió de la dinamita del vapor *Cabo Machichaco* el 1893; després de la guerra Civil espanyola, el 1941 va haver un incendi a *Santander*, i va quedar seriosament danyada essent necessària una reconstrucció i ampliació entre els anys 1942 i 1953. Els arquitectes encarregats de la tasca van ser *José Manuel Bringas* i *Juan José Resines*. La respectuosa restauració duta a terme sobre les parts afectades permet avui contemplar les destacades qualitats arquitectòniques del monument.

L'església del *Santísimo Cristo, C/ Somorrostro s/n*, es va construir durant el primer terç del segle XII, se la coneix per església Baixa o església Vella. Les naus són molt baixes i separades per pilars cruciformes amb columnes adossades. La coberta es resol a base de voltes ogivals. Els absis són més tardans, gòtics de finals del segle XIII, presenta voltes de creueria. L'escultura

monumental és bastant tosca predominant les decoracions vegetals. Hi ha un crucifix de fusta policromada, de procedència castellana. El pòrtic nord, del segle XVII. Val la pena fer aquesta visita. Finalitzada la visita ens dirigim al museu de la Prehistòria, fem també la visita guiada. Quan finalitzem desitgem descansar una estona, prenem un granissat de llimona a *Expresaté*, posteriorment ens dirigim cap a l'estació del bus per retornar a *Vargas*. Al arribar fem un petit entrepà de formatge amb tomàquet i un aigua prop la parada del bus i retornem a la casa. Malgrat la ciutat de *Santander* és assequible pel visitant, estem cansats i desitgem recuperar forces.

04/08/2016

Avui el dia és núvol, però té el seu encant! Personalment aquest dies m'agraden, les tonalitats del gris, el volum de les nuvolades, la llum filtrada, modifica el color del paisatge però també és bonic! Ens arreglem, esmorzem i marxem a visitar el **Parc Natural de les dunes de Liencres** ([Veure F23](#)). Estem pràcticament sols, el silenci i la remor del vent ens acompanya, tant sols veiem uns surfistes. El paisatge de les dunes és una meravella, agresta i espectacular! sembla mentida la varietat de vegetació que sobreviu a un terreny inhòspit, no ens cansem de caminar i gaudir, d'un racó com aquest no en marxaries mai! Per contra els surfistes sembla que estiguin aliens al que els envolta, preparen les planxes i practiquen el surf aprofitant la força de les onades. La marea és baixa. En sortir ens dirigim a les **platges d'Arnía i Covachos**, no pas per banyar-nos, per contemplar el paisatge! Els indrets són extraordinaris, i l'oportunitat de trobar-nos en solitari també, el temps ens ha fet aquest regal!. A la platja de *Covachos*, una profunda flaire d'algues i salnitre ens envaeix...En sortir ens dirigim a **Mogro**, dinem al restaurant *Condado de la Mota, c/ Blancaia , 270*. Fem un saltejat de bolets, amanida russa, dos llobarros a la planxa fresquíssims, i boníssimes. En acabar ens dirigim cap a **Suances**, la fina pluja que cau no ens impedeix fer la visita, comencem per l

'enclavament natural del barri de pescadors de *Suances*, també anomenat *barrio de la Cuba*, amb els seus miradors, és el lloc ideal per atalaiar l'horitzó, lloc des d'on els mariners portaven el control de l'estat de la mar i des d'on es divisa una magnífica panoràmica de la desembocadura de la Ria i del Port. Als seus peus es troben la platges de la *Riberuca* i la *Ribera*, sent la primera partícip d'un enclavament que encara manté el seu encant natural. Després anem a visitar l'església de *Nuestra Senyora de las Lindes* S. XVII, es va començar a construir entre els anys 1600 i 1610. És una de les més completes, ja que incorpora el cambril i les dues capelles laterals. L'any 1705 se li va donar més alçada per fondre la nau amb la capella major i donar cabuda a una volta de canó amb llunetes. Estava tancada, per carretera marxem a **Torrelavega**.

En arribar anem a la plaça Major, i al c/ *Consolación*, núm. 11, a la *Confiteria Blanco*, a comprar *polcas*, unes pastes de full boníssimes i en el mateix carrer al núm. 15, en el *Café bar Central*, prenem dues tasses de xocolata calenta, fa força fresca i ve molt a gust! Al acabar, visitem la plaça de l'Ajuntament, l'església de *Ntra. Senyora de la Asunción* (Veure F24), que està tancada, i el teatre *Concha Espina*, edifici de pedra reformat amb un aire molt funcional. Comprem fruita per sopar i ens dirigim a **Vargas**. En arribar a la casa, descansem, sopem i preparem les visites per l'endemà. Fem petar la xerrada amb el propietari de la casa.

05/08/2016

Ens llavem aviat, esmorzem i ens dirigim al bosc de sequoies al *Monte de Cabezón*, situat al municipi de **Cabezón de la Sal**. Té una superfície de 2,47 ha. està compost per 848 peus de *Sequoia sempervirens* (Veure F27, F28 i F29) i 25 peus de *Pinus radiata*, nosaltres era la primera vegada que érem en un bosc com aquest, és impressionant, et sens tant petit al costat de tanta immensitat, la llum penetra amb dificultat i pràcticament no hi ha sota bosc, caminem per tot un circuit senyalitzat, en algun indret, el terreny és força humit i llisca, cal anar amb compte! Hi romanem tot el que podem, perquè no en marxaríem, és una meravella! Un monument natural. És un espai protegit.

Cap el 1940 es van plantar les sequoies al *Monte Cabezón* com a recerca d'ingressos i riquesa, per solucionar la necessitat d'espècies fusteres destinades a la producció industrial, es va potenciar la repoblació en terrenys erms amb espècies de creixement ràpid i condicions climatològiques favorables. Es va repoblar amb espècies foranes, fonamentalment *Eucaliptus globulus* i *Pinus radiata* i de forma experimental, a manera d'assaig i per tant en parcel·les molt més reduïdes, amb roure americà, castanyer japonès o avet de *Douglas*, llavors és quan les sequoies arriben al *Monte Cabezón*.

El nom de *Sequoia* commemora a *Sequoia*, un indi *cheroquee* educat a Geòrgia que sobre el segle XIX va inventar un alfabet per al dialecte de la seva tribu. La

Secuoia Semprevives és un arbre robust amb copa piramidal que mesura uns 50 m, freqüentment arriba a mesurar fins a 100m. És originària del Pacífic dels Estats Units. Amb un tronc recte, molt gruixut, escorça fosca i esponjosa que es desprèn en plaques irregulars sota les que apareixen les noves de color vermellós. Les fulles de la sequoia o acícules (agullons fins i delicats) són planes i de to verd fosc amb 2 bandes blanques al revers. Floreixen al final de l'hivern per madurar les pinyes, verds primer i vermelloses finalment, a la tardor següent. Les flors masculines són grogues i les femenines ovals i verdoses, de major grandària. A més de la seva mida, el que caracteritza la sequoia són la seva longevitat, (poden arribar a superar el miler d'anys) i la seva rapidesa de creixement (1,80 metres / any entre els quatre i els deu anys d'edat). La seva fusta és de bona qualitat, lleugera, rogenca, no resinosa i fàcil de treballar. L'excepcional d'aquest bosc de sequoies és que es tracten d'espècies inhabituals a *Cantàbria*.

Quan sortim del bosc, ens dirigim a **Barcena Mayor**, deixem el cotxe a l'aparcament, tot el poblet és per a vianants, és molt rústic i pintoresc, al cor de la reserva del *Saja*. Està situat a la vall flanquejat per petits turons, té dos carrers principals i places. Totes les cases mantenen un paisatge rústic i pintoresc, la majoria d'elles construïdes en època fernandina, de dos pisos, en forma rectangular, l'inferior amb portalada i el superior amb les balconades típiques, les façanes orientades al migdia o l'orient, flanquejades per tallavents. Són de maçoneria, encara que els cantoneres i obertures són de carreus i l'interior de fusta ([Veure F30](#)). L'església, amb l'advocació a Santa Maria, és del segle XVII i té un interessant retaule barroc del segle XVIII. És un dels pobles més bonics que hem visitat! No ens cansem de passejar, dinem en el restaurant la *Jontana*, c/ *La Larga* s/n, +34 942 741 211, fem el menú del dia, *cocido montañés*, pastís de formatge de postres, tot excel·lent! En el poble, comprem els primers formatges, artesans, melmelades i un didal. Aquest àpat ens permet agafar forces per continuar, a la tarda ens dirigim cap a les **coves de las Monedas i el Castillo**.

Les coves del *Monte Castillo*, situades a **Puente Viesgo**, és un conjunt de quatre cavitats amb art rupestre paleolític, una elevació calcària de forma cònica que amaga al seu interior un intricat laberint de coves freqüentades per l'home durant almenys els últims 150.000 anys, declarades Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO el 2008..De les quatre, dos estan obertes al públic:

El Castillo i *Las Monedas*. Si desitgeu visitar-les, els intervals entre els inicis de cada visita han de ser de, almenys, 60 minuts de diferència. Cal estar a la finestreta, situada a la boca de la cova del *Castillo*, almenys 30 minuts abans de l'inici de la primera visita per obtenir els tiquets d'una o dues coves.

Cova del Castillo: El seu dipòsit estratigràfic, d'uns 20 metres de potència està situat a la zona exterior a manera d'abric, i conté evidències d'ocupació humana, gràcies al seu registre arqueològic és possible tenir un coneixement de les condicions ambientals, de la flora i fauna, de l'anatomia humana, del

desenvolupament tecnològic, de les activitats econòmiques i del comportament social i simbòlic dels últims 150.000 anys. De l'Homo neandertal i l'Homo sapiens, de períodes glacials i interglacials, de fauna freda i fauna temperada, de la organització de la caça, de la planificació en l'explotació i l'ús dels recursos naturals, dels processos tècnics del treball de l'os, la pedra i el asta, dels ornaments com a elements decoratius i d'ús social, dels suports decorats com a formes d'expressió artística i de cohesió social.

L'interior de la cavitat conté un dels conjunts més singulars i importants de la Prehistòria europea, un referent per a la Història. Els seus més de 275 figures, totes elles corresponents a les albors de la presència de l'Homo sapiens a Europa, representen un passeig subterrani pels orígens del pensament simbòlic, la ment abstracta i l'expressió artística.

A les parets dels gairebé 275 metres que el visitant recorre, es troben repartides la major part de les representacions, exemple de les tècniques, els temes i els recursos gràfics que els artistes del Paleolític superior van utilitzar per expressar part de la seva mentalitat. En l'actualitat aquesta cova posseeix l'art paleolític més antic del món d'almenys 40.800 anys d'antiguitat.

Cavalls, bisons, cérvols, cérvols, cabres, un mamut, etc., formen el conjunt figuratiu animal, un bestiar variat que representa una part dels animals que van cohabitar amb l'home. Les referències a la figura humana són nombroses però abreujades, expressades mitjançant la mà, un motiu especial en aquesta cova causa del seu elevat nombre; més de 50. Els signes, formes geomètriques o abstraccions, són abundants. Cal subratllar els anomenats núvols de punts i les formes rectangulars, moltes d'elles complexes en la seva composició a causa de les segmentacions i els farcits interns.

Dibuixos i pintures en vermell, negre o groc (el colorant es va aplicar a través de diferents tècniques: llapis, pinzell, dit, o aerògraf, entre d'altres), gravats. Probablement les fases més representades durant les quals es va decorar la cavitat corresponen al Gravetienese mitjà-final, Magdaleniense inferior i Magdaleniense superior.

Cova de Las Monedas: A uns 675 metres de la coneguda cova del *Castillo*, i seguint pel camí que voreja la muntanya, s'obre la cova de *Las Monedas*, la de major recorregut de les cavitats conegudes en el *Monte Castillo*.

Geologia: La cavitat constitueix un autèntic espectacle geològic. Estalactites, estalagmites, discos, columnes, terrasses penjades i colades de colors, a causa de la variada composició mineralògica de la roca, descriuen un magnífic passeig geològic. Els processos de dissolució de la calcita i de sedimentació i buidatge dels conductes fan de la visita a la cova un regal, de bellesa i colorit, per als ulls.

Arqueologia: Les manifestacions parietals figuratives es concentren en una petita sala lateral a pocs metres de la zona d'entrada. El conjunt, molt homogeni en la seva realització tècnica (dibuix negre traçat a llapis) i estil (que apunta a una única fase d'execució), es compon d'almenys 17 figures animals i diverses formes de signes o conjunts de línies de difícil interpretació. Principalment cavalls i, en menor mesura, rens, cabres, bisons, un ós i algun altre animal indeterminat, componen un limitat bestiar corresponent a una fase climàtica freda. Les datacions AMS C14 certifiquen la realització de les figures durant una pulsació glacial que va esdevenir cap 10.000 a.C.

Com podeu veure, les coves són diferents, la visita guiada a les dues va ser d'una durada de quasi dues hores, però per a nosaltres molt interessant! No teníem pressa per sortir! Segons ens van explicar, en la segona cova l'home no hi va habitar, només i anava a pintar.

Finalitzades les visites, amb calma assaborint el que havíem contemplat, ens dirigim a la cafeteria del *Balneario y Gran Hotel, a Puente Viesgo (Veure F31)*, berenem dos batuts un d'avellana i un de llet merengada, en un jardí on hi ha arbres mil·lenaris. Va caient la tarda, i ens dirigim a la *Capia*, en arribar a la casa, descansem, sopem fruita i al vespre conversem amb la *Marta* i el *Juan*, els nostres amfitrions, ens inviten a compartir una ampolla de cava i uns fruits secs. Ja tard anem a descansar.

06/08/2016

Ens llavem, arreglem esmorzem, i ens acomiadem de la *Capia*, avui ens dirigim a **Ubiarco (Veure F40)**, per allotjar-nos a la *Hosteria Fimar, c/ Santillana de Mar, 39360 Ubiarco* tel. 34942840059 . Una vegada instal·lats, ens dirigim a visitar Santillana de Mar. Ens atenen amb molta amabilitat. La casa és senzilla però neta.

Nosaltres en arribar visitem el poble, **Santillana del Mar**, és un museu viu d'una vila medieval desenvolupada entorn de la col·legiata de *Santa Juliana* encara que la majoria dels seus masos corresponen a les diverses aportacions arquitectòniques dels segles XIV al XVIII. El conjunt historicoartístic de *Santillana* no es pot visitar més que dempeus **(Veure F33)**.

La vila s'obre camí cap al nord a través d'una única via, el carrer de *Santo Domingo*, que aviat es bifurca en forma de "Y": en la de *Juan Infante*, que condueix a la plaça de *Ramón Pelayo*; i la que prenent diversos noms (*Carrera, Cantón* i *del Río*) es dirigeix fins a la Col·legiata. A la plaça, triangular, s'ubiquen alguns dels edificis més representatius: la casona de els *Barreda-Bracho* del segle XVIII amb escut i pretensiosa llegenda, (avui parador de *Gil Blas*); les cases *Del Águila* i *La*

Parra; l'Ajuntament; *la Torre de Don Borja*, aixecada a la fi del segle XIV i que és una de les edificacions més nobles de *Santillana*, pertanyent al poderós llinatge dels *Barreda*, la qual dona recer a la Fundació *Santillana*; i finalment, *la Torre del Merino* del segle XIV, que és l'edifici més antic, residència fortificada dels merinos o administradors dels interessos sobirans. El carrer *Cantón*, per la seva banda, presenta un meravellós conjunt de casalots dels segles XV al XVII entre les que destaquen: la casa gòtica (s. XV) de *Leonor de la Vega*, mare del primer marquès de *Santillana*, i la dels *Vila* (coneguda per "la dels *hombrones*", per sostenir l'enorme blasó de la façana dos cavallers amb bigoti. Al final del carrer *Cantón* s'ubica la Col·legiata, el monument religiós més important del romànic a Cantàbria.

Després de visitar el poble ens dirigim a la Col·legiata de *Santa Juliana*. Aixecada sobre una antiga ermita al segle XII, té planta de tres absis, creuer i tres naus. A la façana principal ([Veure F32, F34, i F35](#)), s'observa un frontó triangular amb imatge de la màrtir, i per sobre, una galeria de quinze arcs emmarcada per tres torres, una d'elles cilíndrica. L'escultura de la seva porxada, capitells i permòdols evocuen els temes fonamentals de la religiositat medieval, en particular la lluita entre el bé i el mal, i la necessitat de la penitència i el perdó per salvar-se de les penes de l'infern. Aquest missatge es mostra a través d'al·legories i símbols animals: lleons, pelicans, coloms, corbs, serps, cabres ... i vegetals: pomes, falgueres, acant, lliris, vinya, raïm, pinyes ... així com algunes escenes humanes.

El retaule major és una excel·lent obra d'estil hispà-flamenc de finals del XV, amb taules pictòriques relatives al martiri de la santa i escultures de apòstols i evangelistes. El frontal de l'altar és una superba peça d'argenteria mexicana. En el cor es conserva un notable orgue barroc, i a la capella baptismal, a més de la pila romànica, un excepcional pantocràtor realitzat en entorn de l'any 1200.

El claustre, adossat a la façana nord de l'església, mostra en els seus 42 capitells de variada temàtica una completa evolució de l'escultura romànica. Al costat dels seus murs s'observen els sarcòfags amb motius heràldics de personatges rellevants del clergat i la noblesa. Està considerat com l'obra mestra del conjunt, per l'excel·lent talla i decoració dels seus capitells.

La visita molt interessant, el claustre és preciós! I tot el poble! Ens dirigim al Museu de la Inquisició ([Veure F36](#)), és un museu molt ben documentat, en sortir ens trobem trasbalsats i amb l'estómac remogut, per intentar i focalitzar l'atenció cap un altre interès anem a dinar al Restaurant Conde, al c/ de Juan Infante, 18 tel: 942 81 83 16, dos menús, el peix cuinat a la planxa, fresquíssim i boníssim. Després de les postres i el cafè, ens dirigim a les cases del *Águila* i *La Parra* ([Veure F37](#)) per visitar-les, es troben situades a la zona alta de la Plaça major de *Ramón i Pelayo*, també anomenada plaça del mercat per celebrar-hi el mercat setmanal des de la concessió del fur en 1209 per *Alfonso VII* de Castella, que atorgava el senyoria de la Vila a l'abat de *Santa Juliana* i convertia la Vila en la capital de la *merindad*.

Casa de la Parra: S. XVI. Presenta planta rectangular amb tres altures i coberta a dues aigües, amb finestres cap als costats menors. L'interior es divideix en tres plantes amb estructura de fusta. La façana principal es troba orientada a la Plaça. S'observa en el cos inferior dues portes gòtiques amb notable serralleria, al cos central destaca una pantalla d'entramat de fusta i maó que amaga l'original, en la qual una gran parra adornava la façana.

Casa del Àguila: S XVII. Es troba unida a l'anterior mitjançant un estret volum de dues altures. Presenta tres altures a la façana principal. El pis inferior conté dues arcades de mig punt d'accés a un vestíbul i dues arcades laterals, amb dos ampits a la planta intermèdia, aquí un escut amb l'Àguila dels *Estrada-Tagle* adorna la façana. Al pis superior s'oculta una solana de fusta que ocupa tot l'ample de la façana. Aquesta és possible que sigui un afegit posterior, ja que es recolza en una cornisa similar a les que sostenen els ràfecs de les teulades. Aquest mateix esquema es repeteix a la casa dels *Sánchez Tagle al Revolgo*.

En aquest conjunt arquitectònic, hi ha també una exposició temporal "Els oficis d'ahir" organitzada per la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. En aquesta mostra s'exhibeixen més de 200 peces procedents del Museu Etnogràfic de Cantàbria, moltes inèdites i que ofereixen un recorregut per 30 oficis tradicionals que han conformat en gran mesura les formes de vida de les generacions passades. Els treballs apareixen agrupats al voltant de les matèries primeres que s'utilitzen, de manera fonamental, la pedra, els metalls, la fusta, el fang i els materials tèxtils..

Aquesta visita té interès per la doble vessant l'arquitectura i l'etnografia. També hi ha una altra exposició de dibuixos de Miró, relatius al Càntic del Germà Sol. En finalitzar la visita, passem per l'Hotel **Museo Los Infantes**, a l'avinguda Dorat 1 ([Veure F38, F39](#)), per contemplar l'exposició de rellotges antics. En acabar ens dirigim a la Hosteria Fimar, volem aprofitar per anar a la platja de Santa Justa caminant, veiem l'ermita i pugem a les runes del castell, per contemplar els penya-segats. Al baixar agafem el cotxe per anar al *Hotel del Castillo* a *Suances*, per sopar compartim una pizza i l'acompanyem d'una beguda, estem en una terrassa, de la cafeteria, contemplem acompanyats de moltes persones la posta de sol ([Veure F42](#)), el més important el paisatge, el sol lentament va abaixant fins a caure a dins el mar, aquesta és la posta de sol més meravellosa que hem contemplat a *Cantabria*. (Personalment em va recordar les postes de sol a Nord Cap, únicament que allí el sol no acabava de caure al mar i tornava a remuntar!)

Si mai us trobeu en aquest indret, no oblideu contemplar aquesta meravella! Amb un dia ple de vivències, i gaudint moltíssim tot el que hem fet, ja en la foscor de la nit, ens dirigim a l'hostatgeria a descansar.

07/08/2016

Ens llavem, arreglem i esmorzem a la *Hosteria Fimar*, dels millors esmorzars del viatge en quan a qualitat i quantitat, fruita abundant, sucs, pa torrat, tomàquet, oli, embotits, formatge, pastissos casolans, melmelades i mantega, cafè i llet. Ens acomiadem i ens dirigim a **Comillas**. En arribar en front de La universitat Pontifícia ([Veure F43](#)) ens dirigim al *Palau de Sobrellano* i la capella- Panteó ([Veure F44](#)), van ser dissenyats per Joan Martorell sota l'encàrrec del I Marquès de Comillas, empresari indià *Antonio López López*. Avui són concebudes com una autèntica joia arquitectònica, d'estil neogòtic que tenen de modernista el caràcter integrador de totes les seves arts.

Fem la visita guiada al palau i la capella. La guia fa una visita molt ben documentada, la visita té interès. Té lloc per les principals estades de la casa mostrant la sala del billar, el menjador, la sala del tron, la biblioteca i el museu del II Marquès. Totes elles situades a la primera planta. Destaquen els materials nobles utilitzats per la construcció com les tarimes dels sòls, de roure i banús o les portes de noguera. La majestuosa escala d'alabastre del vestíbul, amb doble tir i il·luminació zenital a través d'una claraboia de vitralls policromes i les xemeneies dissenyades per *Cristóbal Cascante*. Però sens dubte, la sala més decorada és el saló central o del tron, hi destaca la seva enteixinat i les parets, decorades amb pa d'or. Les vidrieres d'aquesta sala van ser realitzades en els tallers de Eudald Ramon Amigó i són de gran bellesa i colorit. Les pintures murals van ser realitzades per Eduard Llorens i Mas Déu i narren els esdeveniments més significatius del marquesat, els quatre temes van ser triats pel II Marquès i són la inauguració del Seminari de *Comillas* el 1887 per aquest últim, la benedicció de la Capella-Panteó el 1881, la gran *Revista Naval* en el Port de *Comillas* durant la visita règia de 1881, on apareixen els retrats de la família del I Marquès al costat de la Família Real i l'embarcament al port de Barcelona, el 24 de març de 1869, dels voluntaris catalans al vapor "Espanya", cedit per la Companyia *A. Lopez i Cia* com a suport del I Marquès al rei en la guerra contra Cuba.

Antonio López del Piélago i López de Lamadrid, I Marquès de Comillas, va néixer en una família humil d'aquesta localitat. Va quedar orfe a molt primerenca edat i destaca pel seu ràpid enriquiment, malgrat els seus començaments. En 1853 i als 36 anys d'edat torna de Cuba amb una notable fortuna, fruit del negoci de l'esclavitud negra a Cuba. Estableix la seva empresa a Barcelona. En 1881 i en la seva plena maduresa, era propietari de la major empresa naviliera espanyola, la Companyia Transatlàntica, havia creat el Banc *Hispano Americano*, fundat la Companyia General de Tabacs de Filipines, la Societat de Crèdit Mercantil i posseïa un alt percentatge de la Companyia de Ferrocarrils del Nord, entre d'altres.

El Palau va ser realitzat amb posterioritat a la Capella-Panteó i va ser ideat com residència d'estiu del Marquès i la Família Reial. Les obres comencen el 1882 i l'edifici és inaugurat anys després de la mort del I Marquès. Actualment el Palau i la

Capella Panteó és del Govern de Cantàbria, el van vendre per 70.000.000 de pessetes, però la família, es va endur la major part del mobiliari, quadres, tapissos i estris.

En acabar ens dirigim al *Capricho* de Gaudí, el veiem des de l'exterior, la cua per visitar-lo és considerable. Visitem la catedral i el *casco viejo*. Teníem previst anar a dinar al restaurant la *Terrazuca*, però està tancat, ens dirigim al restaurant *Grovalosa*, a la plaça *del Corro* (Veure F45), prenem el menú del dia. Ens recomanen visitar el cementiri, a ser possible en el moment de la posta del sol, hi ha moltes escultures modernistes, nosaltres no ho fem perquè ens hem de dirigir a **San Vicente de la Barquera**, la ruta per la costa és molt bonica val la pena fer el recorregut. Fa molta calor, en arribar visitem el castell del Rei, s'alça sobre una elevació rocosa, adaptant la seva planta a les irregularitats del terreny. La forma general del castell és allargada, de més de cinquanta metres de llarg per uns vint d'ample. La fàbrica és de maçoneria, amb cadirat en les cantonades i les obertures. Té dues torres: una de planta quadrada a l'est i una altra amb forma de pentàgon a l'oest. Les uneix un cos central, que en el passat va estar voltat. Tanca la muralla de la vila.

És un dels millors exemples d'arquitectura defensiva de la regió. Va ser construït l'any 1210, després que *Alfonso VIII* donés la concessió de fur a la vila, encara que se li suposa un origen més llegendari a mitjans del segle VIII, quan el rei asturià *Alfonso I* va realitzar la primera repoblació de la vila.

Després visitem l'església de *Nuestra Senyora de los Ángeles* (Veure F46, F47 i F48), es troba en la part més alta de la vila sobre un esperó rocós, s'accedeix des del nucli antic. És de principis del segle XIII fins a mitjans del XIV. Es tracta d'una església gòtica de grans proporcions, amb tres naus, la central lleugerament més alta, i un creuer a l'altura de la nau central, la capçalera va ser desmantellada durant les ampliacions realitzades en els segles següents a la seva construcció, quedant en l'actualitat amb tres absis quadrangulars. En acabar la visita passem pel nucli antic i posteriorment ens dirigim cap a **Noriega a Ribadedeva-Asturias**, a casa *aldea las Helgueras, c/ Las Helgueras, s/n 33590 Noriega, tel. 34985412394*. Haguéssim pogut anar directament a *Potes*, no hi ha massa km. i la carretera és molt bona. Per desconeixement, ens va semblar millor parar a mig camí, el que ens permet anar una mica més relaxats, per contra anem canviant de casa, i potser es fa una mica passat. És una casa de turisme rural, molt bonica, còmoda i confortable, sols hi vàrem estar una nit, però ens hi vàrem trobar molt còmodes, les persones que van fer l'acollida, molt correctes. Sopem fruita, i no anem a dormir massa tard, demà si fa bon temps farem una excursió.

08/08/2016

Ens llavem i fa bon dia! Esmorzem i ens dirigim a **Caín de Valdeón**, per fer un recorregut per la *Ruta del Cares*. El poble és petit i hi ha dificultat per aparcar el cotxe. Ens canviem de calçat, agafem els estris per fer una part de la ruta. Des de *Caín de Valdeón* hi ha menys desnivell, el paisatge és espectacular, ens trobem envoltats d'agrestes i escarpades muntanyes ([Veure F49](#)). La ruta, sovint un camí estret i pedregós, té com a protagonistes un congost de més de 9 km, un riu d'aigües cristal·lines i més de 70 túnels excavats a la roca. Caminem més enllà d'uns dos Km. del pont dels *Rebecos*, i no seguim endavant perquè tenim el cotxe a *Caín* i cal retornar. En arribar prenem dos gelats i dues begudes, ens canviem de calçat i ens dirigim amb el cotxe a *Potes*, anem de *Caín de Valdeón* a *Posada de Valdeón*, creuant el parc *Natural de los Picos de Europa*, el paisatge meravellós, per dirigir-nos després cap a *Portilla de la Reina*, *Puerto de San Glorio*, *La Vega de Liébana* i **Potes**, així fem un altre recorregut. Al arribar estem cansats, no hem dinat i decidim primer sopar, són quarts de vuit, entrem al Mirador del Puente, fem el menú del dia i dues sidres. Ja més recuperats i descansats, fem una passejada pel poble, així estirem una mica les cames, abans de descansar. *Potes*, recorda molt els pobles de muntanya. Ens allotgem a la *Posada Javier*, *Turineo Camaleño* - 39586 *Turineo*, *Potes*, tel. +34 942 732 122, situada a les afores de *Potes*, en un lloc molt tranquil.

09/08/2016

Ens llavem aviat, perquè sabem de la dificultat d'aparcament a *Fuente De*, és on hi ha un funicular, que permet contemplar els *Picos de Europa*. Descubrim un dia boirós i nuvolat, mentre esmorzem a la mateixa *Posada*, descartem aquesta sortida, està molt cobert i no veurem res! Decidim visitar **Potes**, és la capital de *Liébana* ([Veure F50](#)), comarca situada al sud-oest de *Cantàbria*, entre diversos massissos muntanyosos: les serres de *Peña Sagra* i *Peña Llaura* i el massís dels *Picos de Europa*, on s'uneixen els rius *Deva* i *Quiviesa*. La seva situació a l'abric de les muntanyes fa que tingui un microclima més càlid i sec, diferenciat de la resta de *Cantàbria*.

Compta amb un gran patrimoni arquitectònic religiós, civil i popular. La història d'aquesta vila es remunta a l'edat mitjana, és coneguda com la vila dels ponts (d'aquí el seu nom) i de les torres. L'edifici més simbòlic de la vila, la *Torre del Infantado*, que anteriorment era la casa del *Marquès de Santillana*. Es tracta d'una casa-torre del segle XV, de planta quadrada i rematada per quatre torres angulars acabades en merlets, que està situada en ple nucli antic de la vila. Hi ha moltes edificacions en forma de torre, molt properes a aquesta, són les de *Orejón de la Lama*, *Calseco*, *Linares* i *Osorio*.

Pel que fa a l'arquitectura religiosa cal destacar dues esglésies advocades a *San Vicente*, la més antiga del segle XIV i la nova, que va començar a construir-se a

finals del segle XIX. També hi ha dues petites ermites: la de la *Virgen del Camino*, i la de la *Madre de Dios de Valmayor*.

Un passeig per Potes fa transportar el visitant a una altra època, amb els seus carrerons empedrats i els seus casalots populars. No hi ha res millor que perdre's pel nucli antic, i concretament pels barris de la *Solana*, el pont de *San Cayetano* i el de la *Prisión*, construïts sobre el riu que creua la vila, el *Quiviesa*.

El dilluns és el dia més important per als *lebaniegos*, se celebra el popular mercat setmanal en què les gents procedeixen de tots els punts de la comarca per oferir els seus productes. Llegums, fruita, fruits secs, embotits o formatges produïts per la zona. Molts d'aquests productes són la base del seu plat més característic, el *cocido lebaniego*, que es pot acompanyar amb el típic *orujo de Liébana* o amb el tradicional Te del Port.

Nosaltres passem pel poble, visitem els diferents barris, i el nucli antic, fem una visita a la Torre del Infantado, construïda al segle XV pel marquès de Santillana i els seus successors, els ducs del Infantado. És una de les més emblemàtiques de Cantàbria. Té forma quadrada i està formada per quatre pisos, terrat, cornisa i un pati interior, poc característic en fortaleses càntabres. En la seva façana hi ha un escut amb les armes de *Diego López de Mendoza*.

Actualment és un edifici municipal on hi ha exposicions. En aquell moment en hi havia dues, una relacionada amb l'edat Mitjana, i l'altre de vestits de: "*Moda de la Reina Isabel*" en la que s'exposen: vuit vestits del renaixement de *Castilla*, rètols explicatius de la moda del S. XV, tres vestits de la *Corte Nazario de Granada*, tres vestits d'home de la cort de Enrique IV, el vestit de nuvi de *Ferran el Catòlic*, un vestit de la reina *Isabel I*, amb corona, ceptre i espasa, joies de les *reinas de Castilla*, armes d'infanteria del S. XV, invents de navegació, llibres i documents: fascimil: *Libro de horas de los Reyes Católicos*, fascimil: *Libro de horas de María de Borgoña*, i *Testament de la Reina*, l'origen dels vestits, una sèrie de TVE. Cal assenyalar que estaven molt ben confeccionats, d'acord amb la moda de l'època.

En acabar la visita anem a dinar a *Casa Cayo*, nosaltres no teníem taula reservada, és millor fer-ho, però establím molt bon rotllo amb un cambrer i ens prepara una tauleta en una barra lateral, per dinar prenem el menú del *cocido liebanés*, el primer plat una sopa calenta, que ens ve molt de gust! després els cigrons com mantega, boníssims, patata, pastanaga col, vedella, cansalada i xoriç, (l'equivalent a la sopa i carn d'olla), acompanyat del vi de la casa. Per postra *canónigos*: un plat de crema amb merenga, amb ametlla laminada i una neula tipus rifacli, una bona manera de finalitzar l'àpat. Per arrodonir el té del camp, si es vol, banyat amb *orujo*. Tot excel·lent i un tracte molt cordial! Amb aquest dinar tenim energies per seguir malgrat el vent, la pluja i el fred! Ens dirigim al museu de la *Brujería*, és petit, instal·lat en la *Torre Orejón de la Lama*, del S. XV, en el c/ Sol, per a nosaltres molt interessant, exposició de "Bruixeria, ocultisme i tortura medieval". Es

mostren elements relacionats amb el tema de l'ocultisme i també instruments de tortura de l'època de la Santa Inquisició. S'exposen instruments amb els que torturaven a les bruixes, màscares de protecció, un altar satànic esgarrifós amb *Belphegor*, rituals vudús, procedents de molts llocs, aplicats de maneres diferents i un altar satànic a la sala dedicada a *Efrem del gato*, sacerdot de lucífer. En sortir ens dirigim al monestir de *Santo Toribio de Liébana*, el veiem de del exterior, estem una mica saturats d'esglésies i monestirs!, després en dirigim a **Mogrovejo**, és un poblet declarat conjunt històric ([Veure F52](#)), combina de forma harmònica *casones* barroques ornades amb escuts i l'arquitectura tradicional de la comarca. Algunes cases conserven els seus forns de pa tradicionals. La silueta de la torre medieval i darrera el paisatge dels *Picos de Europa*, és una estampa característica de *Mogrovejo*. Després de fer la visita, fem una infusió i una llimonada. Comprem fruita i aigua, i retornem a la *Posada Javier*, pel camí comprem formatges artesanals de la comarca a la *Queseria Rio Deva*, prop de *Camaleño*, demà ens cal matinar perquè marxem de *Potes* direcció *Laguardia*.

10/08/2016

Ens llavem, arreglem esmorzem a la Posada Javier i marxem de Potes per arribar a **Laguardia**, (*Rioja alavesa*), al migdia per dinar a la bodega: Solar de Samaniego, després ens instal·lem a l'hotel Sercotel Villa de Laguardia, allí fem una estupenda migdiada al jardí tot prenen una mica el sol, a la tarda visitem el poble ([Veure F53](#)), ja el coneixem, però és un lloc amb molt encant! Per sopar fem uns vins amb unes torrades a *Entreviñas y Olivos*, c/ Cuatro Cantones, 12, molt bo i ben presentat, seguim passejant fins que anem a descansar demà tenim previst arribar a Barcelona.

11/08/2016

Ens llavem, arreglem, esmorzem i marxem de *Laguardia* direcció Barcelona, fem la ruta per *Iruña*, *Huesca*, *Mollerussa* i Barcelona. Dinem pel camí un menú al *Refugio de Riglos*, c/ *Afuera*, 1 **Riglos**, aquest indret també el coneixem, un paisatge difícil d'oblidar! Després de descansar mentre dinem, seguim cap a Barcelona, a la tarda fem una parada al Km. 480 de la autovia nacional II, sortida Sidamón fem un gelat i una aigua, i continuem fins arribar a **Barcelona**.